

BUĞDAY KESİKSİNEĞİ *Mayetiola destructor* (Say.) (Diptera: Cecidomyiidae)

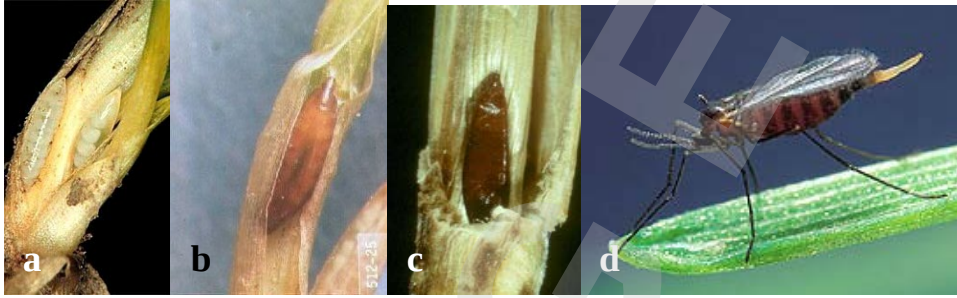
1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Erginler, ortalama 4 mm boyunda, koyu gri veya siyah; abdomeni ise kırmızımsı kahverengindedir. Antenlerinin uzunluğu, dişilerde vücut uzunluğunun 1/3'ü, erkeklerde ise vücut uzunluğunun hemen hemen yarısı kadardır. Sivrisineği andırır (Şekil 25 d).

Yumurta, uzunca, silindirik şeklinde, kırmızı renkte ve 0.5 mm boyundadır.

Larva, bacaksız, iğ şeklinde, sarımsı beyazdan soluk yeşile kadar değişik renkte olup, yaklaşık 4 -5 mm boyundadır (Şekil 25 a).

Pupaları 9-10 mm boyunda, koyu kahverenginde ve iğ şeklinde olup, bulaşık bitkiler kesildiğinde kolayca görülür (Şekil 25 b, c).

Şekil 25. Buğday kesiksineği larvası (a), pupası (b, c) ve ergini (d).

Erginler çok aktif değildir, beslenmezler ve 4-5 gün yaşarlar. Kışı pupa döneminde, larvalar tarafından zarar görmüş bitkiler içerisinde geçirir. İlkbaharda pupa döneminden ergin dönemine geçen bireyler, hububat yapraklarına yumurta bırakırlar. Bir dişi ortalama 300 yumurta bırakabilir. Yumurtadan 3-7 günde çıkan larvalar, hububatta beslenerek 3 larva dönemini 25-30 günde tamamlayarak pupa dönemine geçerler. Yaz aylarını tarlada kalan hububat sap ve artıkları üzerinde pupa halinde geçirirler. Genel olarak ilkbahar ve sonbaharda aktiftirler. Yılda altıdan fazla döl verebilir.

2. ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Ergin bireyler zarar vermezler, asıl zarar larvalar tarafından meydana getirilir. Larvalar, sonbahar ve ilkbaharda olmak üzere 2 dönem zarar yaparlar.

Sonbaharda, tarlada kalan bitkiler üzerindeki pupalardan çıkan erginlerin bıraktığı yumurtalardan çıkan larvalar gövdeye geçerek beslenirler. Gövdenin kaide

kısımında emmek suretiyle yaptığı zarar sonucunda soğana benzer şişlikler meydana gelir. Zarara uğramış bitkilerde büyüme noktası tamamen tahrip olabilir ve bitki mutlak ölüme gidebilir. Kardeşler zarar sonucunda cüceleşmiş bir görünümde alabilirler. Genç bitkilerin çoğunluğu ölüme gittiğinden tarlada yer yer seyrekleşmeler de görülebilir.

İlkbahardaki zararı ise kışı geçiren pupalardan çıkan 2. nesil erginlerin yumurta bırakmasıyla başlar. Yumurtadan çıkan larvalar, sapa kalkma döneminde, toprak yüzeyine yakın ilk boğumun hemen üstünde yaprak kını ile sap arasına girerek, bitki öz suyunu emmek suretiyle zarar yaparlar. Bu şekildeki zarar nedeniyle başağa besin nakli engellendiğinden, başak oluşumu olumsuz etkilenir. Bu durum başakta oluşacak danenin hem miktarını hem de kalitesini azaltır. İlkbaharda görülen zararlardan biriside, zarar görmüş sapların zamanla kırılması ve sonuçta dane kaybıdır.

Ülkemizde Trakya’da tespit edilmiştir.

3.KONUKÇULARI

Buğday, arpa, çavdar, yulaf ve yabani buğdaygiller konukçularıdır.

4. DOĞAL DÜŞMANLARI VE ETKİNLİKLERİ

Ülkemizde tespit edilen bir doğal düşmanı bulunmamaktadır.

5. MÜCADELESİ

5.1. Kültürel önlemler

En etkin mücadele yöntemi olarak aşağıdaki önlemler alınmalıdır.

- Sonbahar zararından korunmak için geç ekim yapılmalıdır.
- Hububat tarlalarındaki hasattan arta kalan sap ve diğer artıklar derin sürümle yok edilmelidir.
- Ekim nöbeti uygulanmalıdır.
- Hasadı geciktirmemeli ve hasat sırasında dane kaybı önlenmelidir.

5.2. Kimyasal Mücadele

Etkili kimyasal mücadele yöntemi bulunmadığından, önerilmemektedir.